CEO-ների 26-րդ տարեկան հարցում

Հայկական հրատարակություն

Փետրվար 2023 թ.

PwC-ն ամեն տարի գլոբալ հարցում է անցկացնում խոշոր ընկերությունների Գլխավոր գործադիր տնօրենների (CEO-ների) շրջանում: CEO-ների ամենամյա գլոբալ հարցումը PwC-ի հեղինակային հետազոտությունն է, որին մասնակցում են աշխարհի հազարավոր CEO-ներ՝ ներկայացնելով իրենց տեսակետները: Այս տարի համաշխարհային ցանցի անդամ PwC Արմենիան հպարտ է հրապարակել CEO-ների հարցման երկրորդ հայկական հրատարակությունը, մինչդեռ գլոբալ հարցումը, որը հրապարակվել է 2023 թ. հունվարի 16-ի Դավոսի տնտեսական համաժողովում, թվով 26-րդն է:

Այս հրապարակման նպատակն է աջակցել հայկական ընկերություններին ընդհանուր իրավիճակին տիրապետելու և պատասխաններ գտնելու հարցում, հատկապես այն ժամանակ, երբ շատ հարցեր մնում են անպատասխան:

Ինչպես Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայում, Հայաստանում ևս CEO-ներն ընդգծում են վերափոխման հրատապ անհրաժեշտությունը, որպեսզի հնարավոր լինի ապահովել իրենց բիզնեսի տնտեսական կենսունակությունը առաջիկա տասնամյակում: Ի՞նչ այլ սպառնալիքների և ռիսկերի մասին պետք է մենք տեղյակ լինենք:

Հուսով եմ, որ այս հրապարակման արդյունքները Ձեզ արժեքավոր տեղեկատվություն կտան և կոգեշնչեն՝ հետագայում բացահայտելու շուկայի կարիքները և ուշագրավ միտումները:

Նինո Կաղազիշվիլի
PwC Արմենիա Տնօրեն

CEO-ների հարցում. հաղթել այսօրվա մրցավազքում՝ պատրաստվելով վաղվան

Երկու կարևոր դիտարկում. 10 CEO-ներից 4-ը կարծում են, որ իրենց կազմակերպությունները տնտեսապես կենսունակ չեն լինի 10 տարի հետո, եթե նրանք շարունակեն նույն գործելակերպը: Աշխարհում CEO-ների գրեթե 75%-ը կարծում է, որ հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում գլոբալ տնտեսական աճը կնվազի:

Երեք առաջնահերթություն. մրցապայքար ապագայի համար, դիմակայում ներկա մարտահրավերներին, հավասարակշռված օրակարգի վարում:

Ինը հարց մասնակիցներին

- Որքա՞ն է Ձեր բիզնեսի կենսացիկլը:
- Ե՞րբ կլրանա Ձեր ընկերության կողմից շրջակա միջավայրի և կլիմայի փոփոխության վրա ազդեցությունը մեղմելու միջոցներ ձեռնարկելու ժամանակը:
- Պե՞տք է արդյոք առաջին պլան բերել Ձեր հիմնական ռիսկերը:

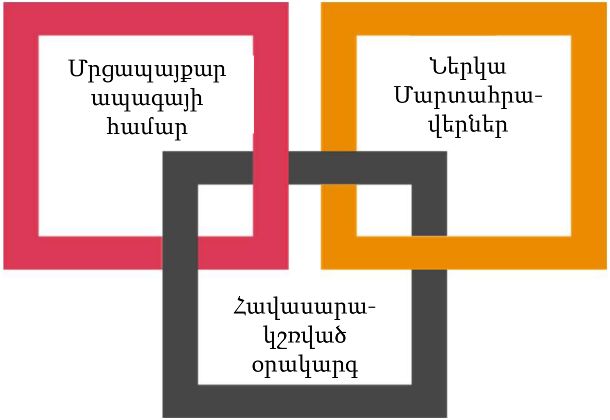

- Որքա՞ն ժամանակ և գումար եք ներդնում ապագայի համար:
- Որքանո՞վ է առանցքային Ձեր դերը ընկերության վերաիմաստավորման գործում:
- Ինչպիսի՞ էկոհամակարգ եք կառուցում:

- Որքանո՞վ է Ձեր այսօրվա տրամադրությունն ազդում վաղվա օրվա տեսլականի վրա:
- Ինչպե՞ս են համատեղվում Ձեր ճկունությունը և աշխատուժի ռազմավարությունները:
- Աշխարհաքաղաքական ռիսկերի մեծացման պայմաններում ինչպիսի՞ անկանխատեսելի հանգամանքների եք առերեսվում:

Ապագային
միտված
մրցապայքար

Հայաստանի CEO-ների մոտ 30%-ը կարծում է, որ իրենց ընկերությունները մեկ տասնամյակ հետո տնտեսապես կենսունակ չեն լինի, եթե շարունակեն իրենց ներկայիս գործելակերպը

Եթե Ձեր ընկերությունը շարունակի ներկայիս գործելակերպը, Ձեր կարծիքով, որքա՞ն ժամանակ այն տնտեսապես կենսունակ կլինի

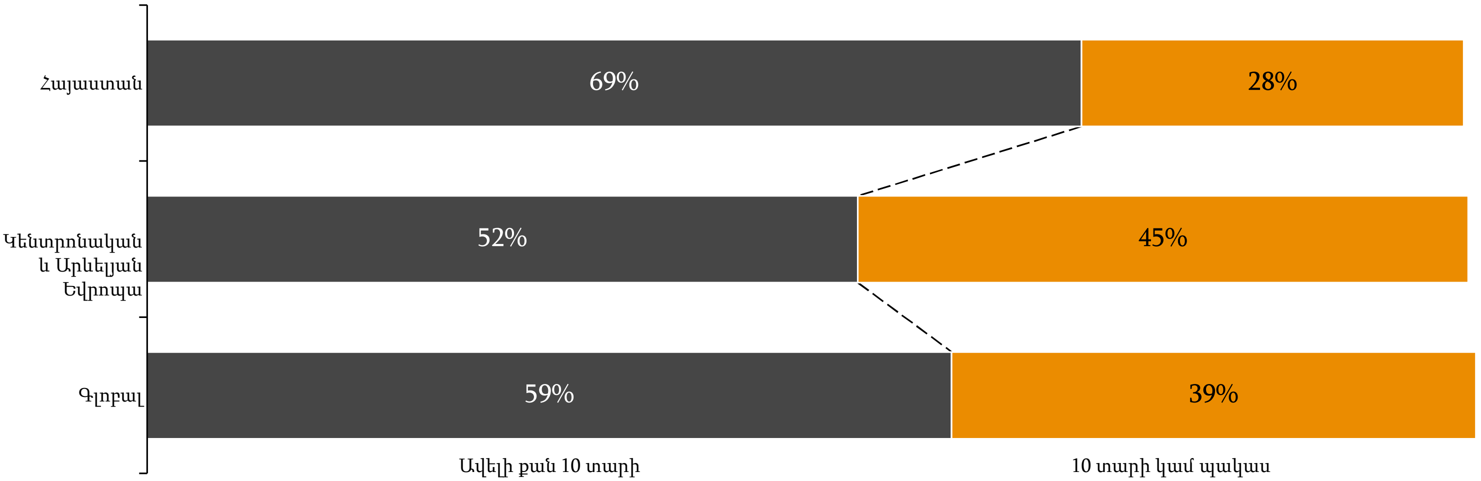

CEO-ները իրենց ոլորտում շահութաբերությանն առնչվող բազմաթիվ մարտահրավերներ են տեսնում

Որքանո՞վ (…) կազդի (աճողական կամ նվազողական կերպով) Ձեր ոլորտի շահութաբերության վրա առաջիկա տասը տարիներում:

(Ցուցադրվում է «բարձր ազդեցություն» և «խիստ բարձր ազդեցություն» պատասխանների հանրագումարը)

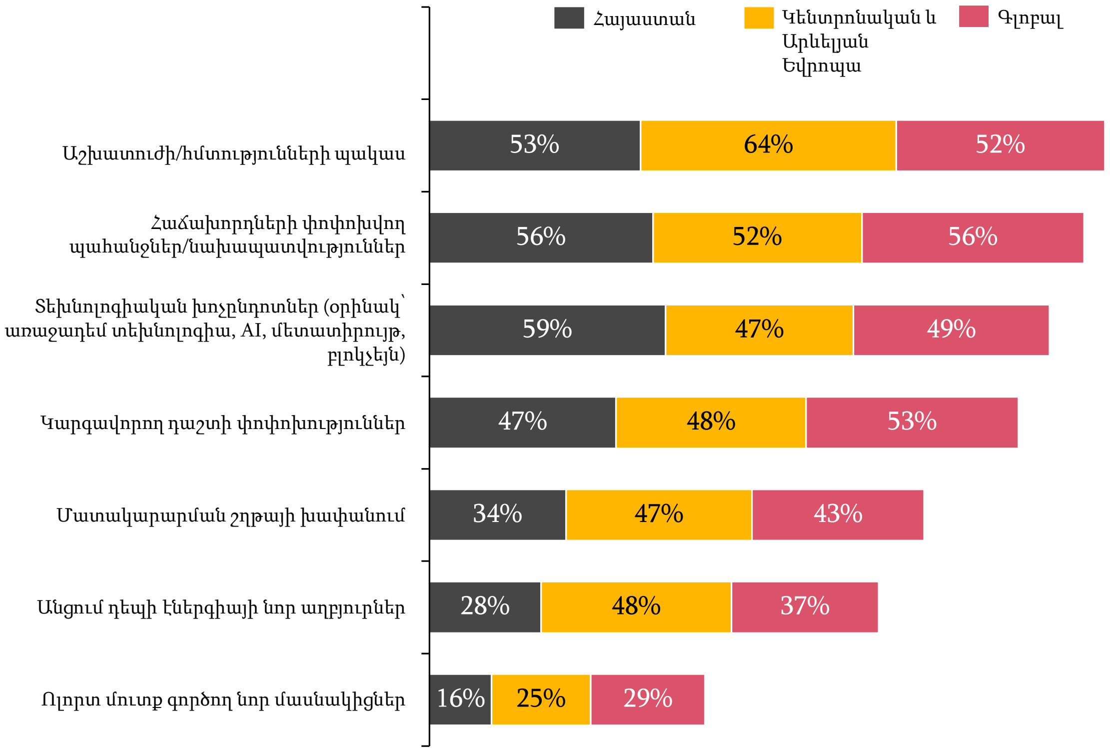

Հայաստանում ընկերությունները փորձում են նորարարություն-ներ կատարել կլիմայական չեզոք ազդեցություն ունեցող ապրանքների կամ գործընթացների ուղղությամբ

Գործողություններ, որոնք ընկերությունները կարող են ձեռնարկել կլիմայի փոփոխության ռիսկին նախապատրաստվելու համար: Ո՞ր պնդումն է լավագույնս բնութագրում Ձեր ընկերության առաջընթացի մակարդակը այս գործողություններում:

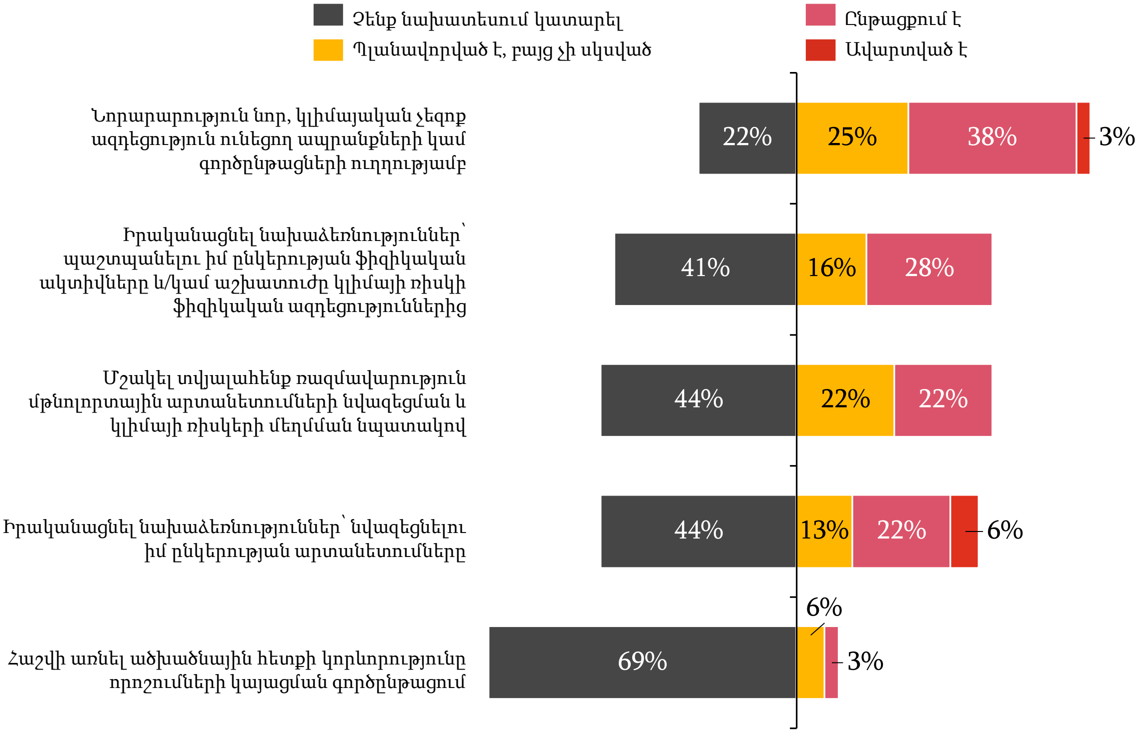

Աշխարհում շատ ընկերություններ փորձում են նորարարություններ կատարել ածխածնի երկօքսիդի կրճատման ուղղությամբ և զուգահեռաբար մշակել կլիմայի ռազմավարություն

Գործողություններ, որոնք ընկերությունները կարող են ձեռնարկել կլիմայի փոփոխության ռիսկին նախապատրաստվելու համար: Ո՞ր պնդումն է լավագույնս բնութագրում Ձեր ընկերության առաջընթացի մակարդակը այս գործողություններում:

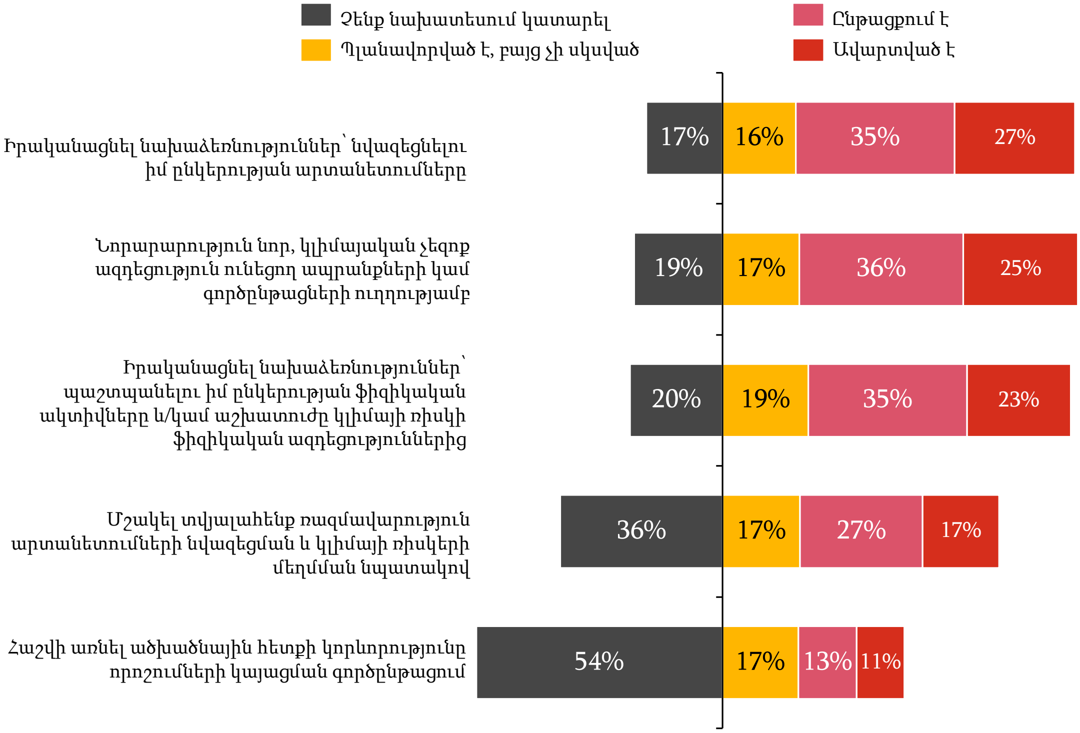

Հայաստանի CEO-ները համարում են, որ առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում կլիմայական ռիսկն ավելի շատ կազդի իրենց ֆիզիկական ակտիվների և ծախսերի կառուցվածքի, քան մատակարարման շղթաների վրա

Ձեր գնահատմամբ, առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում ինչպիսի՞ն կլինի կլիմայական ռիսկերի ազդեցությունը Ձեր բիզնեսի հետևյալ ճյուղերի վրա

Հայաստան

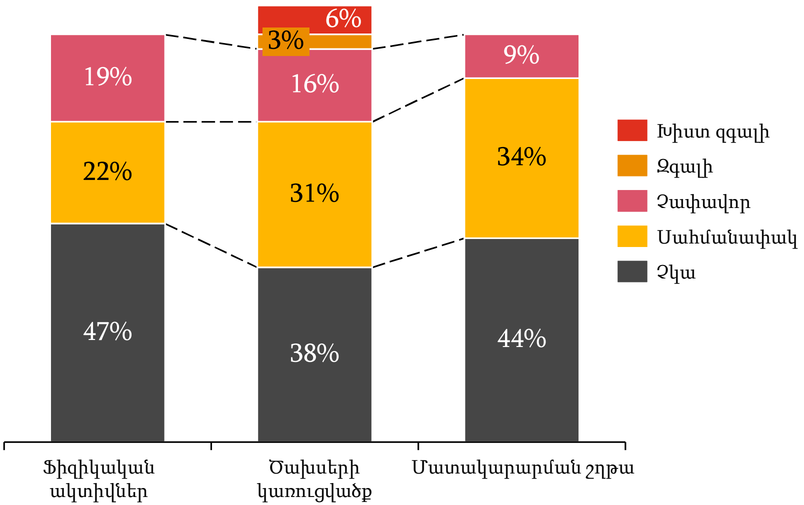

Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպա

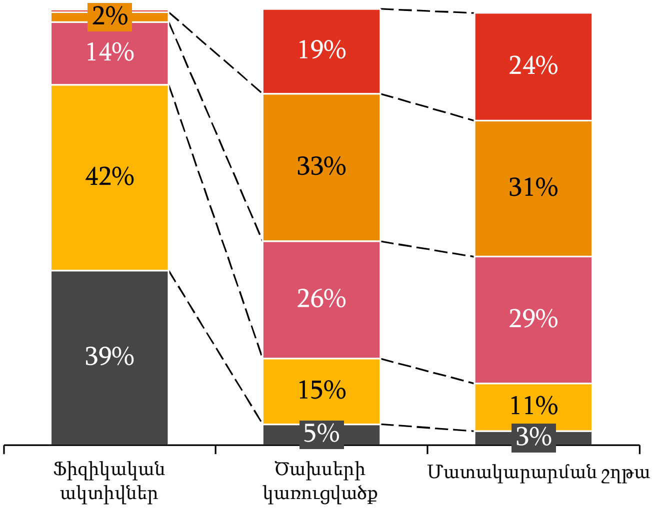

Առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում Հայաստանում աշխարհաքաղաքական հակամարտությունը, գնաճը և մակրոտնտեսական անկայունությունը առավել ուշագրավ են այլ հիմնական սպառնալիքների շարքում

Ձեր կարծիքով, առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում ի՞նչ աստիճանի կլինի Ձեր ընկերության վրա հետևյալ հիմնական սպառնալիքների ազդեցությունը
(Ցուցադրվում է «բարձր ազդեցություն» և «չափազանց բարձր ազդեցություն» պատասխանների հանրագումարը)

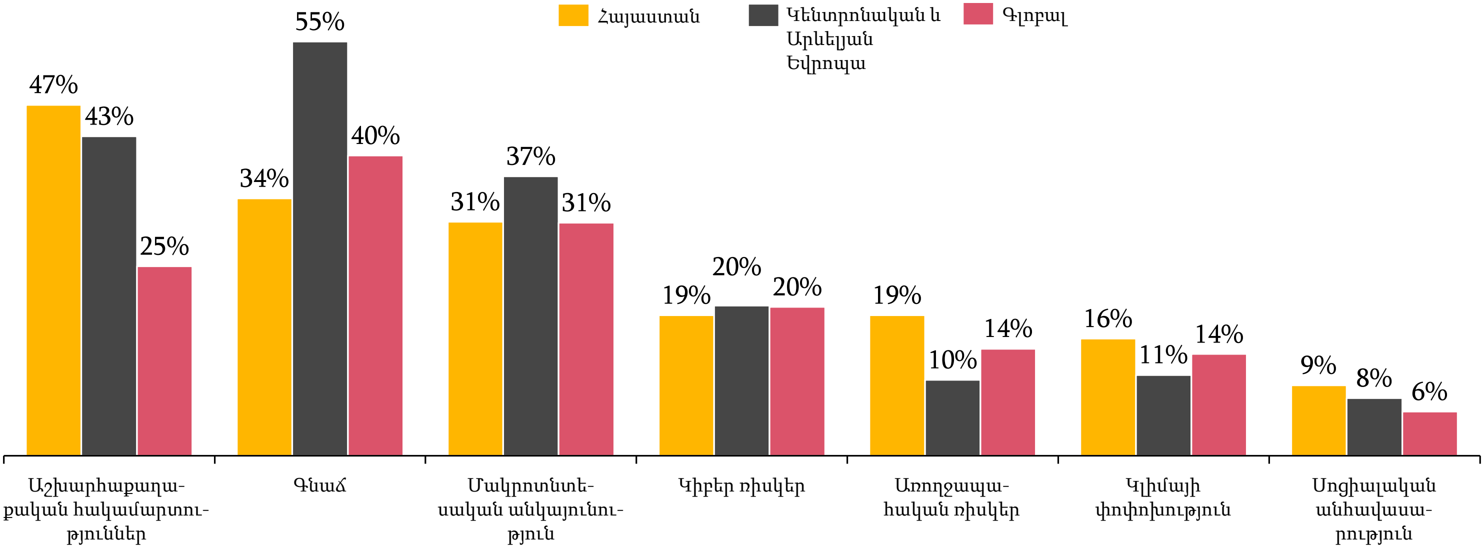

Առաջիկա 5 տարիների ընթացքում Հայաստանում աշխարհաքաղաքական հակամարտությունը և մակրոտնտեսական անկայունությունը առավել ուշագրավ են այլ հիմնական սպառնալիքների շարքում

Ձեր կարծիքով, ի՞նչ աստիճանի կլինի Ձեր ընկերության վրա հետևյալ հիմնական սպառնալիքների ազդեցությունը առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում

(Ցուցադրվում է «բարձր ազդեցություն» և «չափազանց բարձր ազդեցություն» պատասխանների հանրագումարը)

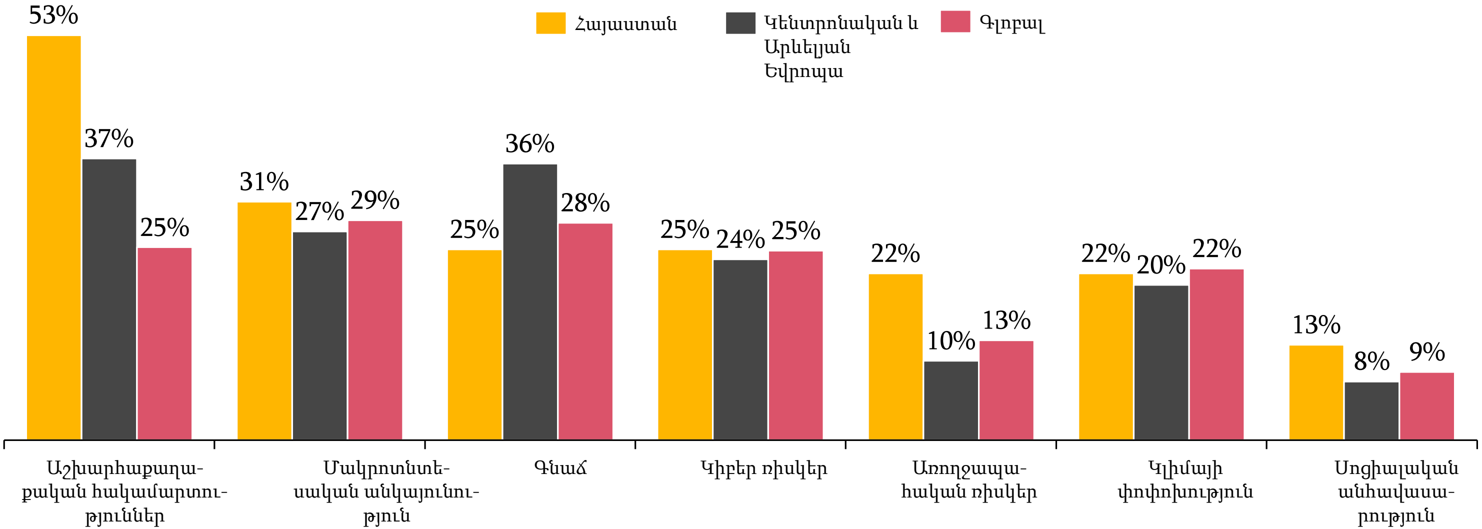

Ներկա մարտահիրավերները

Աշխարհում CEO-ները չափազանց հոռետեսական են տրամադրված գալիք տարվա համաշխարհային տնտեսական աճի վերաբերյալ կտրուկ շեղվելով նախորդ տարվա լավատեսական կանխատեսումներից

Ըստ Ձեզ համաշխարհային տնտեսության մեջ ինչպե՞ս կփոփոխվի (եթե ընդհանրապես կփոխվի) տնտեսական աճը (համախառն ներքին արդյունքը) հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում

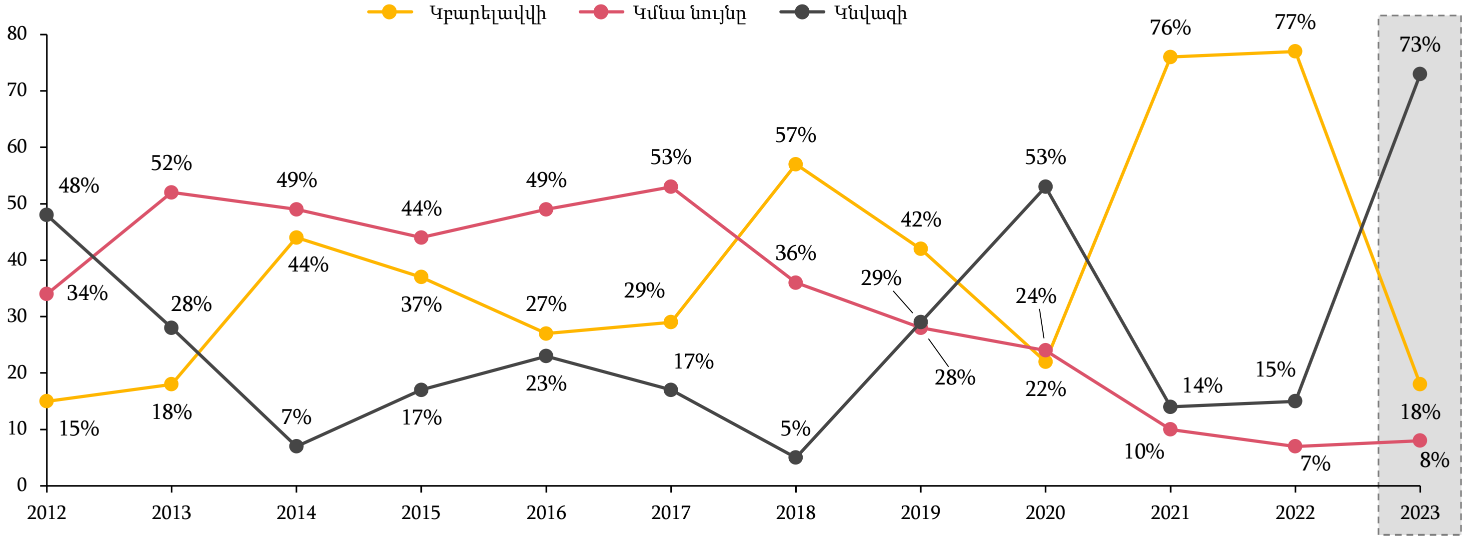

Հայաստանում CEO-ների լավատեսությունը առաջիկա տարվա համաշխարհային տնտեսական աճի վերաբերյալ համադրելի մակարդակի է ամբողջ աշխարհում և Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայում CEO-ների կանխատեսումներին

Ըստ Ձեզ համաշխարհային տնտեսության մեջ ինչպե՞ս կփոփոխվի (եթե ընդհանրապես կփոխվի) տնտեսական աճը (համախառն ներքին արդյունքը) հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում

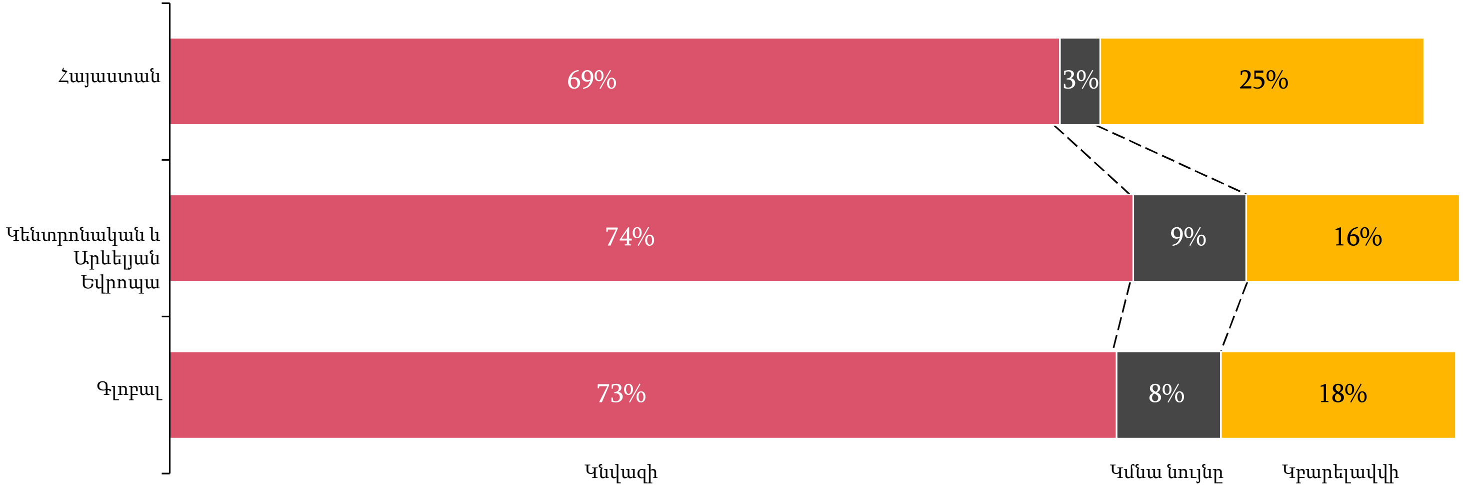

Խոշոր տնտեսական շուկաներում գտնվող առաջնորդները ավելի լավատես են իրենց երկրների կարճաժամկետ տնտեսական աճի հեռանկարների վերաբերյալ, քան համաշխարհային տնտեսության

Ըստ Ձեզ համաշխարհային և Ձեր երկրի մակարդակով ինչպե՞ս կփոփոխվի (եթե ընդհանրապես կփոխվի) տնտեսական աճը (համախառն ներքին արդյունքը) հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում

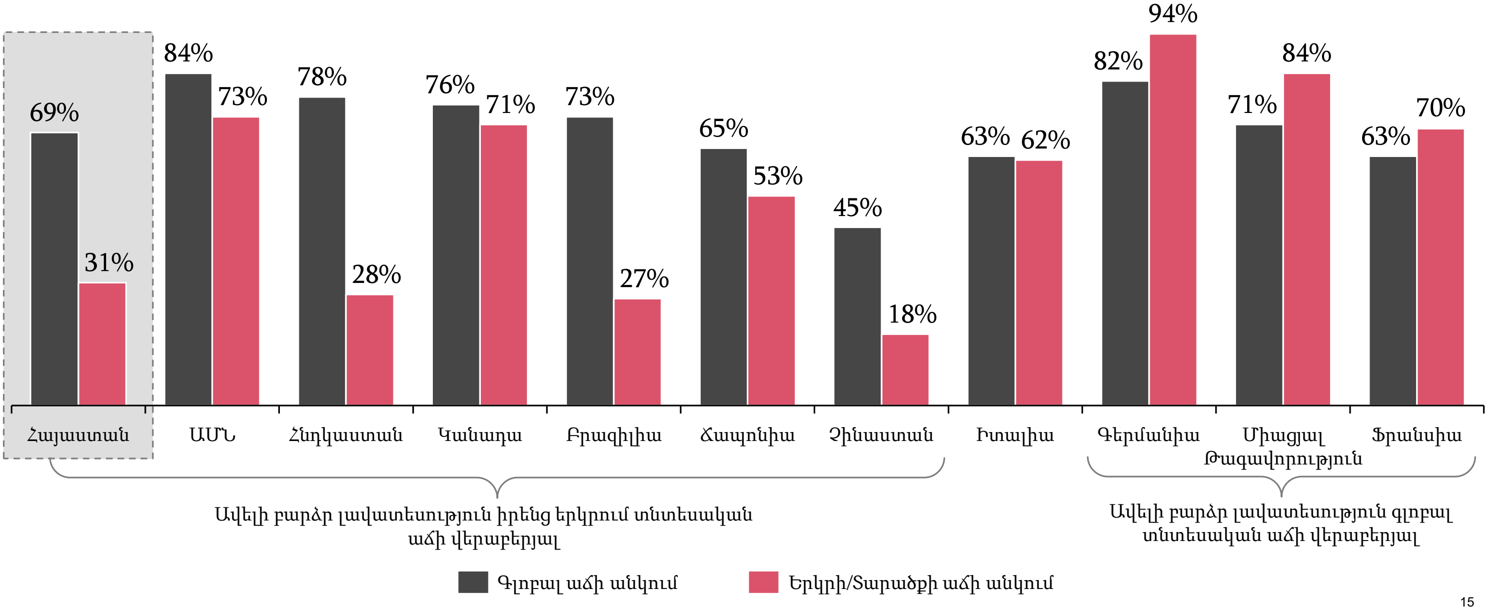

Հայաստանում CEO-ներն ավելի վստահ են իրենց ընկերության աճի հարցում, քան՝ CEO-ները ամբողջ աշխարհում և Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայում

Որքա՞ն եք վստահ Ձեր ընկերության հասույթի աճի հեռանկարներում՝ առաջիկա (…)

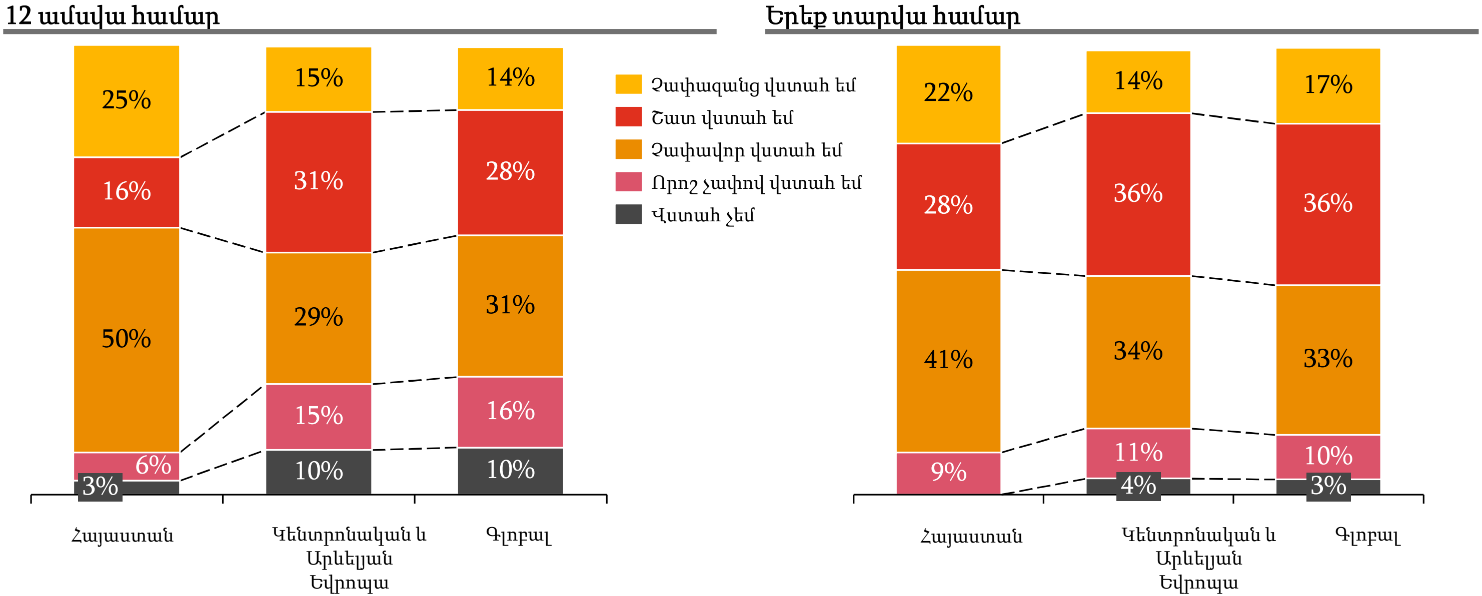

Արձագանքելով ներկա իրավիճակին՝ **Հայաստանում** CEO-ները հիմնականում նախատեսում են կատարել ծախսերի կրճատում, արտադրանքի / ծառայությունների առաջարկի դիվերսիֆիկացում և ընթացիկ ծրագրերի վերագնահատում

Ի՞նչ գործողություններ է Ձեր ընկերությունը նախատեսում կատարել (եթե նախատեսում է) առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում հնարավոր տնտեսական մարտահրավերների և անկայունության մեղմման համար

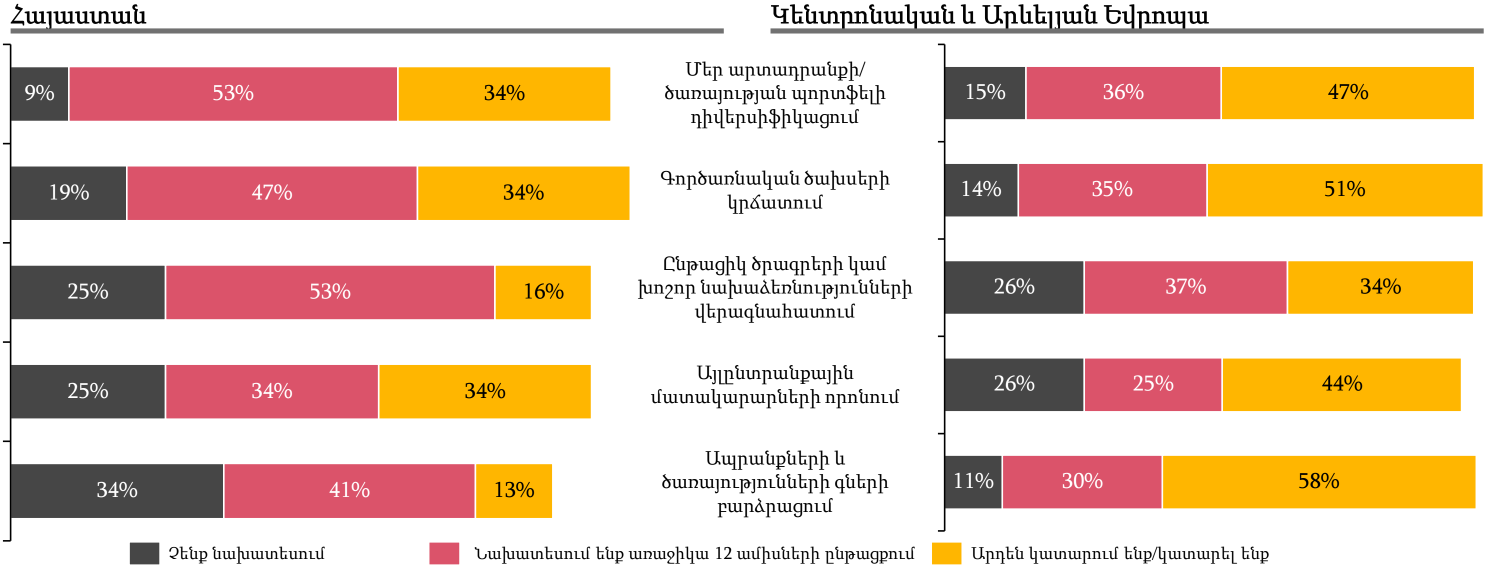

Հայաստանում CEO-ներն ակնկալում են, որ աշխատակիցների ազատման ներկայիս ցուցանիշները կշարունակեն հիմնականում մնալ անփոփոխ, ինչը տարբերվում է ամբողջ աշխարհի և Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի CEO-ների տեսակետներից

Ձեր կարծիքով ինչպե՞ս կփոփոխվեն Ձեր ընկերությունում աշխատողների ազատման/թոշակի անցման տեմպերը առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում

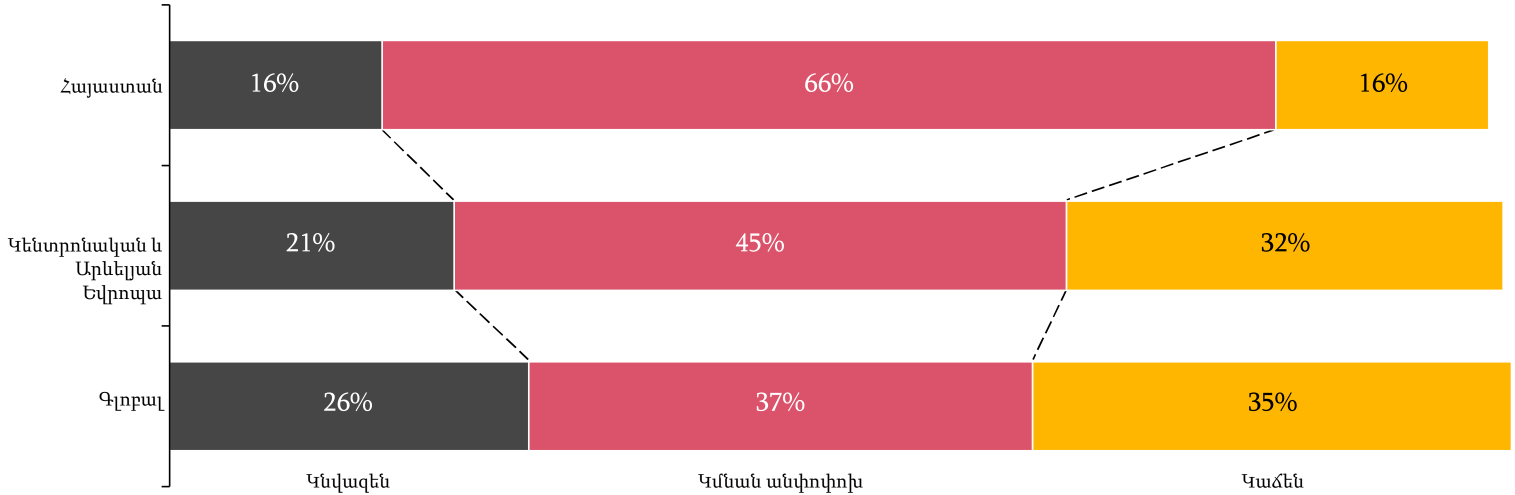

CEO-ներն ընդլայնվում են դեպի նոր շուկաներ, դիվերսիֆիկացնում են ապրանքները/ծառայությունները և ավելացնում ներդրումները կիբերանվտանգության ուղղությամբ՝ արձագանքելով աշխարհաքաղաքական հակամարտություններին

Ի՞նչ գործողություններ է Ձեր ընկերությունը նախատեսում կատարել (եթե նախատեսում է) առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում աշխարհաքաղաքական հակամարտությունների ազդեցությունը մեղմելու համար

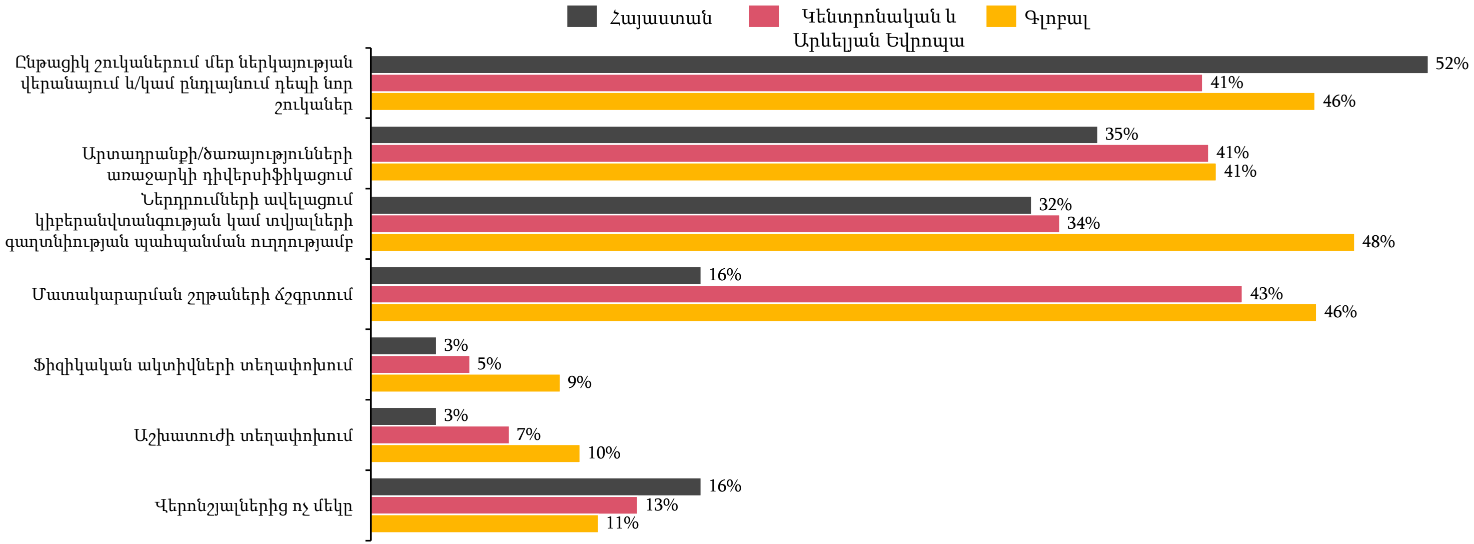

Հավասա-րակշռված օրակարգ

CEO-ները ցանկանում են ավելի շատ ժամանակ հատկացնել իրենց բիզնեսի վերահիմնավորմանը

Ձեր աշխատաժամանակից միջինում քանի՞ տոկոս եք ծախսում հետևյալ գործողություններից յուրաքանչյուրի վրա:

Իմանալով այն, ինչ հիմա գիտեք, եթե կարողանայիք նորից սկսել և ունենայիք դատարկ օրացույց, ինչպե՞ս կբաշխեիք Ձեր ժամանակը որպես CEO:

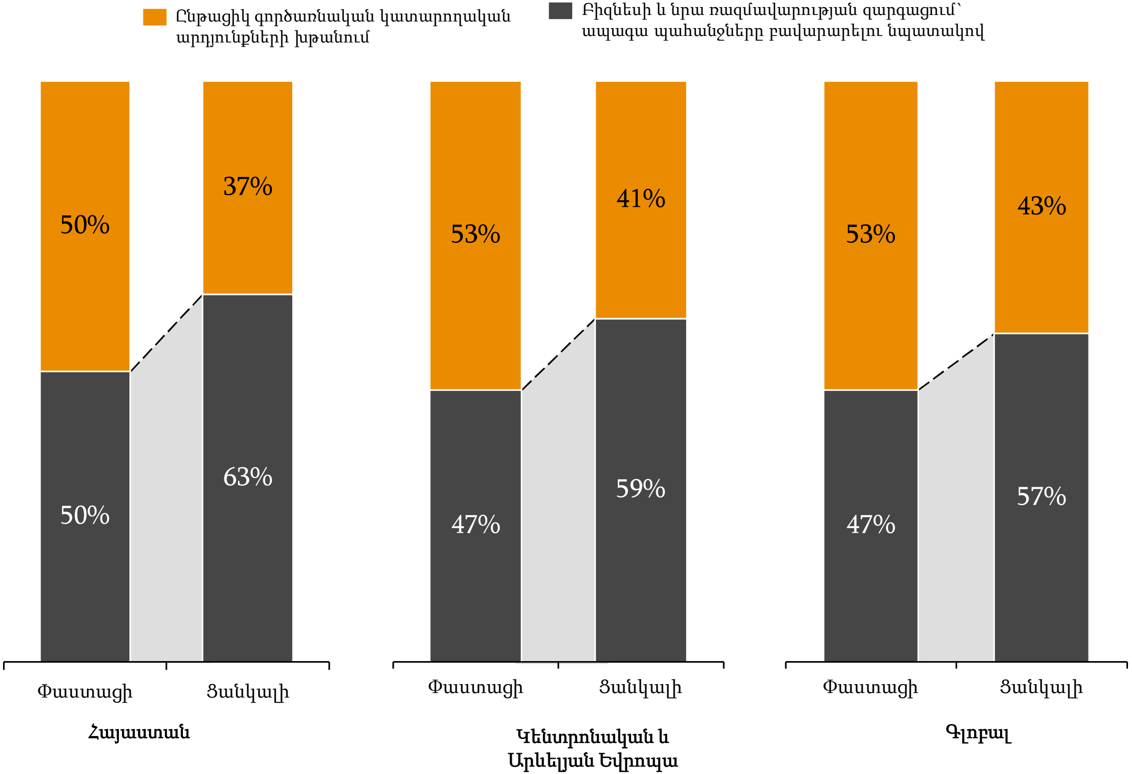

Աշխարհում մեծ թվով CEO-ների համաձայն՝ զգալի են բիզնեսի տեխնոլոգիական արդիականացման և վերաիմաստավորման ուղղությամբ ներդրումները

Հետևյալ ներդրումներից ո՞րը (եթե կիրառելի է) Ձեր ընկերությունը կկատարի առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում:

Ընտրված ներդրումային ոլորտներից յուրաքանչյուրի համար նշեք, թե որքանով են դրանք ուղղված ներկայիս բիզնեսի պահպանմանը կամ բիզնեսի ապագայի վերաիմաստավորմանը:

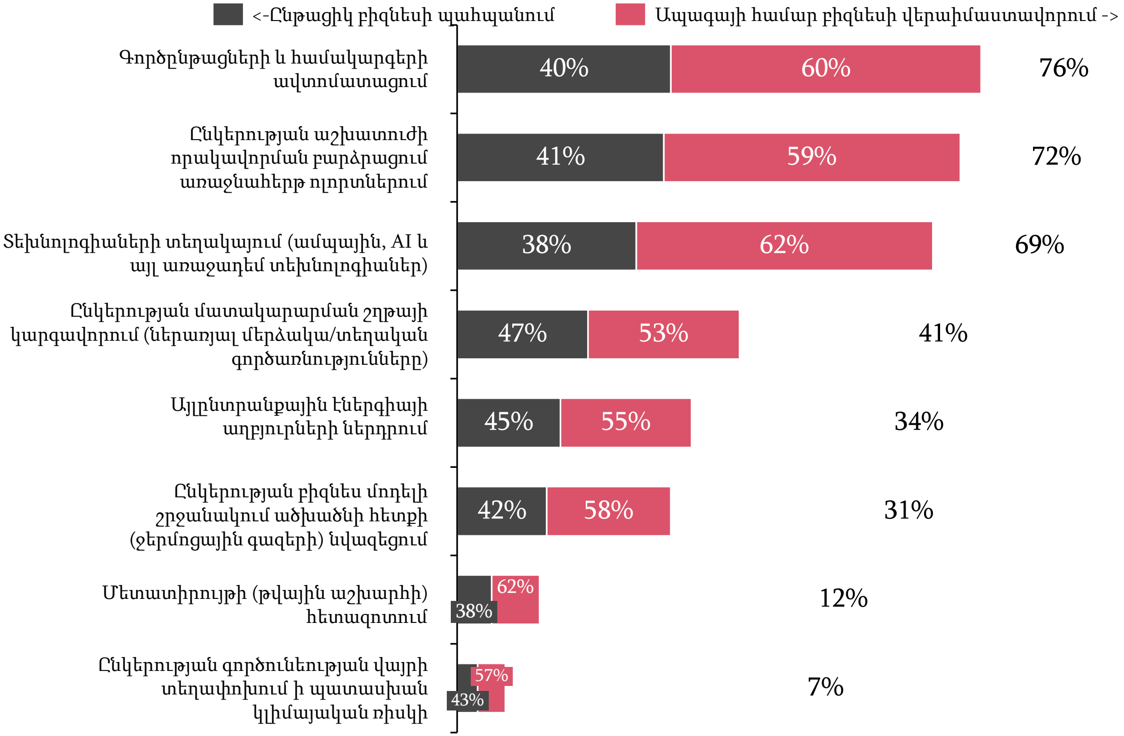

Աշխարհում բազմաթիվ CEO-ներ վստահ չեն, թե արդյոք իրենց ընկերություններում առկա են կազմակերպչական կարողությունների հզորացման և ձեռնարկատիրության զարգացման համար անհրաժեշտ նախադրյալներ

Ստորև բերված յուրաքանչյուր պնդման համար նշեք, թե որքան հաճախ են դրանք տեղի ունենում Ձեր ընկերությունում.

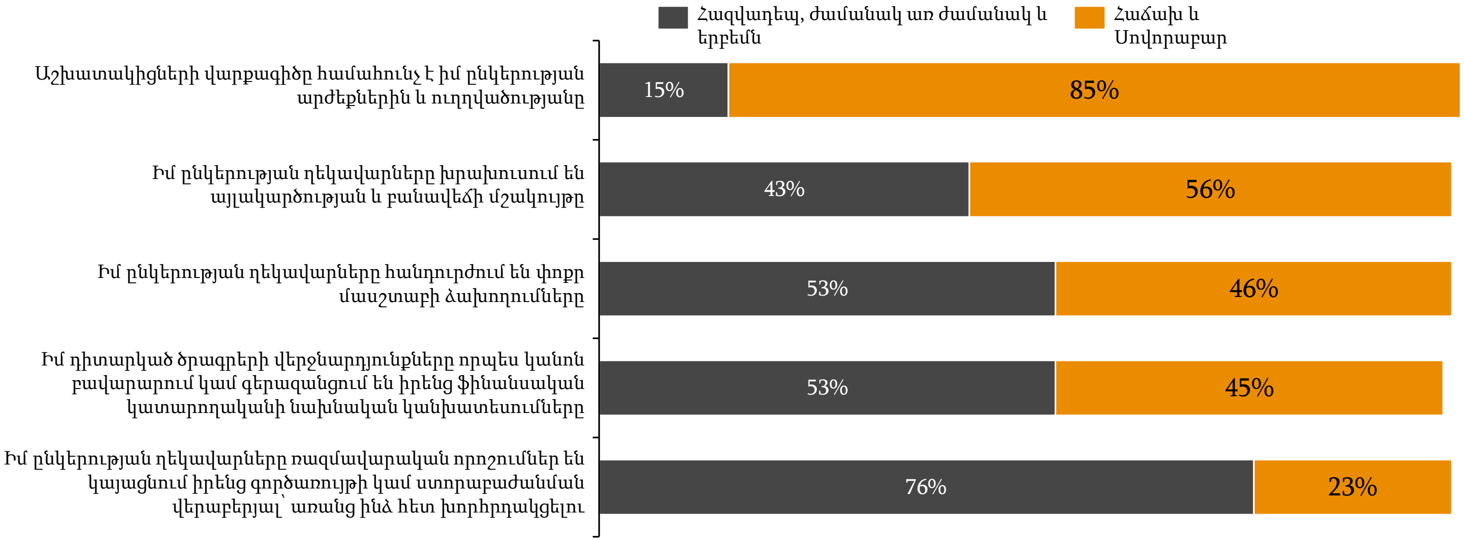

Հայաստանում CEO-ներն ավելի պատրաստակամ են համագործակցել տնտեսական արժեք ստեղծելու, քան սոցիալական խնդիրներ հասցեագրելու նպատակով

Որքանո՞վ է Ձեր ընկերությունը համագործակցում հետևյալ խմբերի հետ՝
ա) Ստեղծելու արժեքի նոր աղբյուրներ
բ) Հասցեագրելու հանրային կարևորության խնդիրները
[ցույց է տալիս % զգալի չափով + խիստ զգալի չափով]

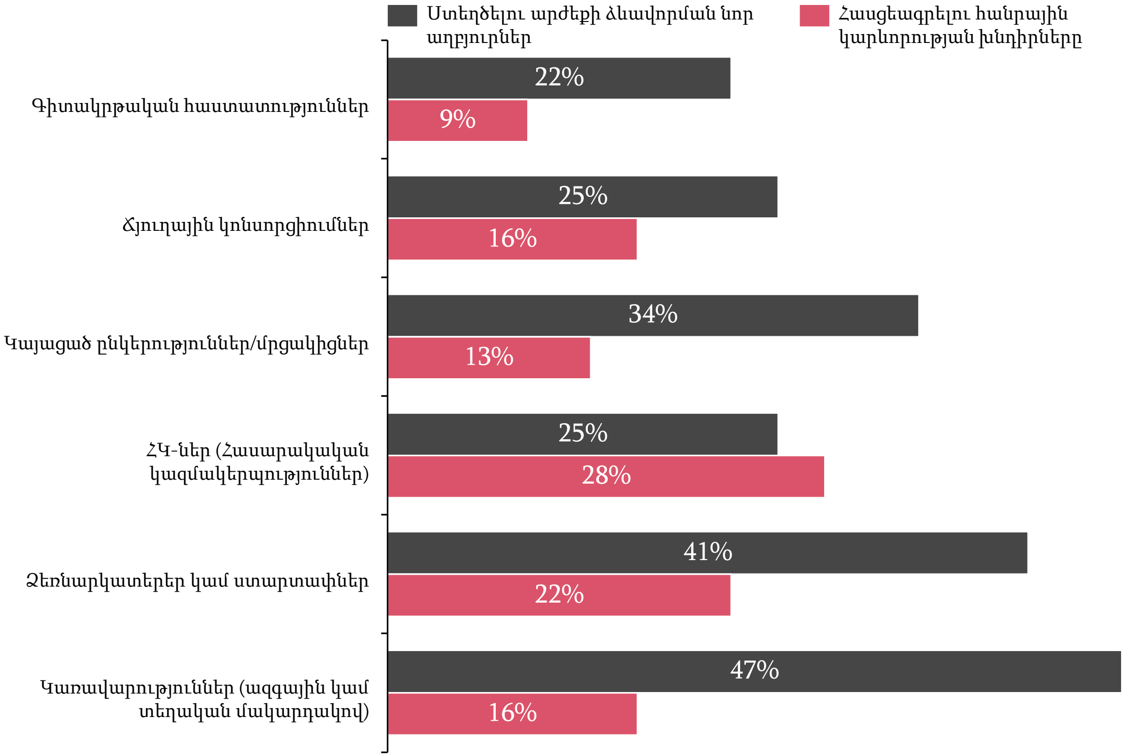

Աշխարհում CEO-ները համագործակցում են հասարակական կազմակերպությունների հետ կայուն զարգացման, կրթության, ԲՀՆ և կլիմայի փոփոխության ուղղությամբ

Հետևյալ ոլորտներից որու՞մ է Ձեր ընկերությունը համագործակցում ոչ առևտրային կազմակերպությունների հետ (կառավարություններ, հասարակական կազմակերպություններ կամ գիտական հաստատություններ)՝ սոցիալական խնդիրների հասցեագրման համար:

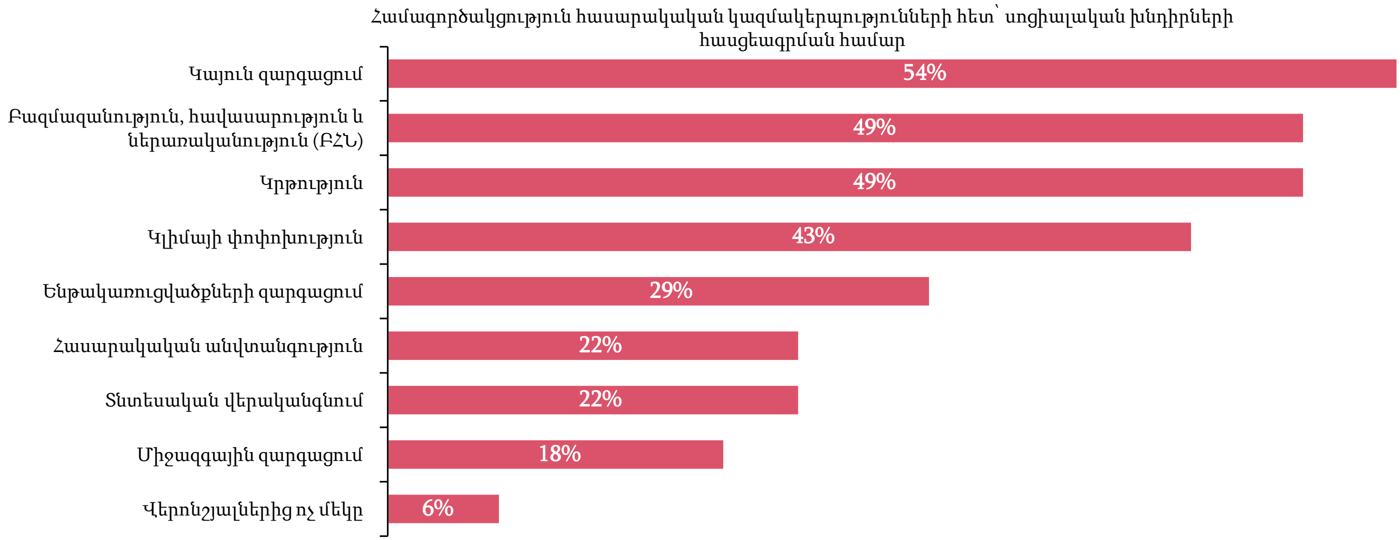

Հավելված

Ներկա իրավիճակից ելնելով աշխարհում CEO-ները կարևորում են ծախսերի կրճատումը և եկամուտների աճի խթանումը, սակայն մեծ մասը չի նախատեսում դա անել աշխատուժի կրճատման ճանապարհով

Ի՞նչ գործողություններ է Ձեր ընկերությունը նախատեսում կատարել (եթե նախատեսում է) առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում հնարավոր տնտեսական մարտահրավերների և անկայունության մեղմման նպատակով

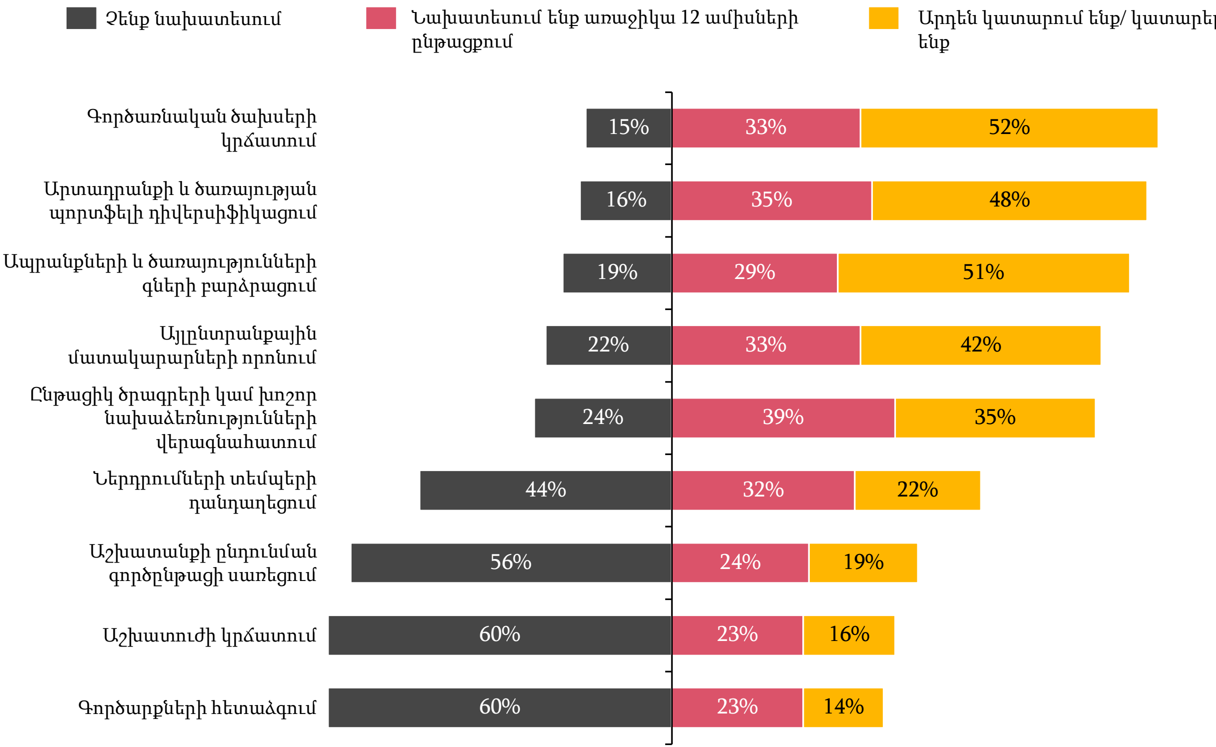

Հայաստանում CEO-ների կարծիքով մի շարք այլ առանցքային սպառնալիքների շարքում գնաճը և մակրոտնտեսական անկայունությունը առավել ակնառու կլինեն առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում, քան առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում

Ձեր կարծիքով ի՞նչ աստիճանի կլինի Ձեր ընկերության վրա հետևյալ հիմնական սպառնալիքների ազդեցությունը
ա. առաջիկա 12 ամիսների ընթացքում
բ. առաջիկա 5 տարվա ընթացքում
տասներկուամսյա հեռանկարում ազդեցության համեմատություն 5 տարվա կտրվածքով ազդեցության հետ (բարձր + ծայրահեղ բարձր ազդեցության հանրագումարը)

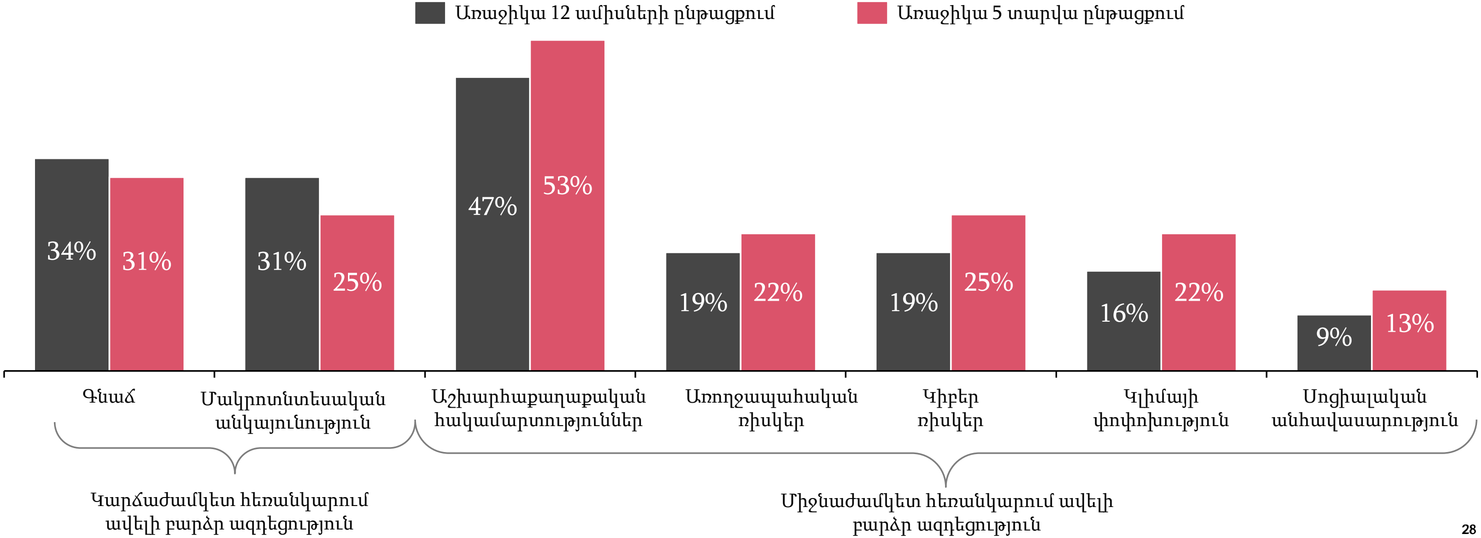

Հետևյալ գործոնները ի՞նչ չափով Ձեր ոլորտում կազդեն շահութաբերության վրա առաջիկա 10 տարիների ընթացքում

Նոր մասնակիցներ

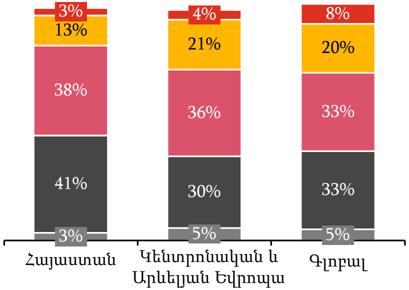

Մատակարարման շղթայի խափանում

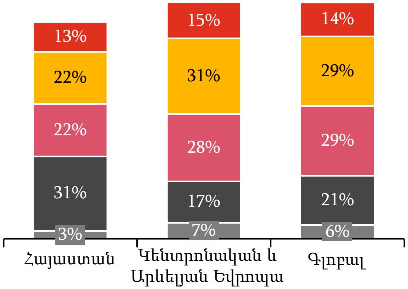

- Խիստ զգալի
- Զգալի
- Չափավոր
- Սահմանափակ
- Չկա

Տեխնոլոգիական խոչընդոտներ

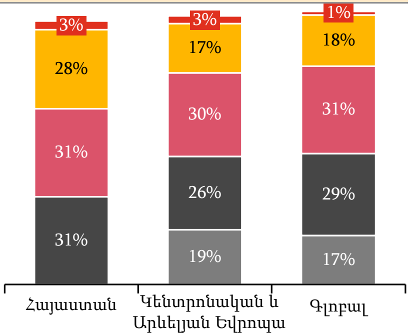

Աշխատուժի/հմտությունների պակաս

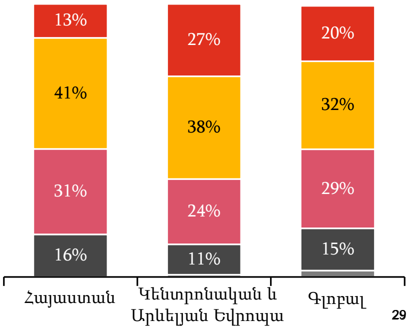

Հետևյալ գործոնները ի՞նչ չափով Ձեր ոլորտում կազդեն շահութաբերության վրա առաջիկա 10 տարիների ընթացքում

Կարգավորող դաշտի փոփոխություններ

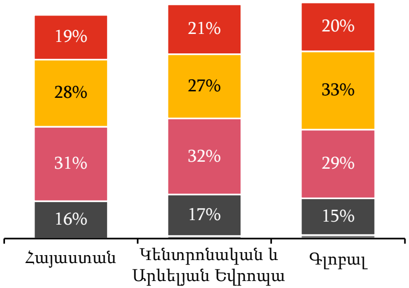

Անցում դեպի նոր էներգիայի աղբյուրներ

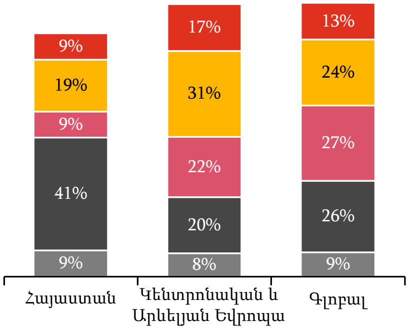

Հաճախորդների պահանջարկի/կարիքների փոփոխություն

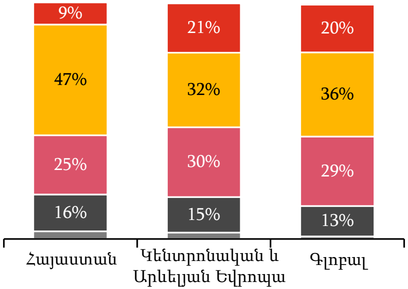

Ձեր կարծիքով, առաջիկա **12 ամիսների ընթացքում** ի՞նչ աստիճանի կլինի (եթե առհասարակ կլինի) Ձեր ընկերության վրա հետևյալ սպառնալիքների ազդեցությունը

Մակրոտնտեսական անկայունություն

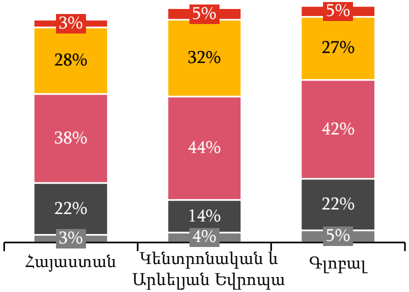

Կլիմայի փոփոխություն

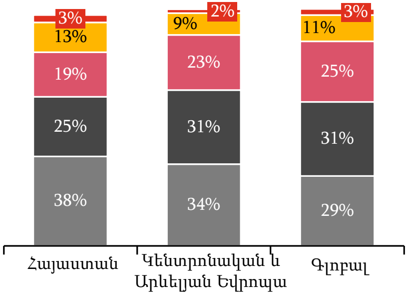

Գնաճ

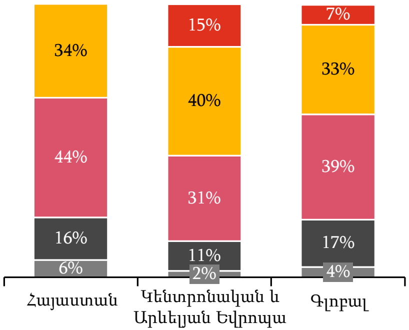

Սոցիալական անհավասարություն

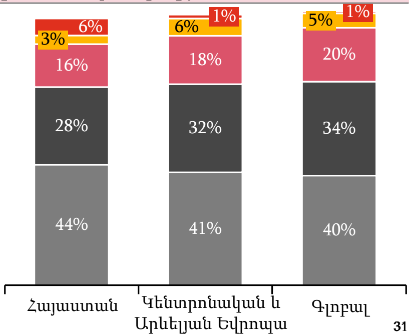

Ձեր կարծիքով, առաջիկա **12 ամիսների ընթացքում** ի՞նչ աստիճանի կլինի (եթե առհասարակ կլինի) Ձեր ընկերության վրա հետևյալ սպառնալիքների ազդեցությունը

Աշխարհաքաղաքական ռիսկեր

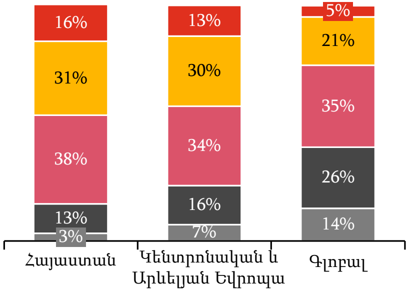

Կիբեր ռիսկեր

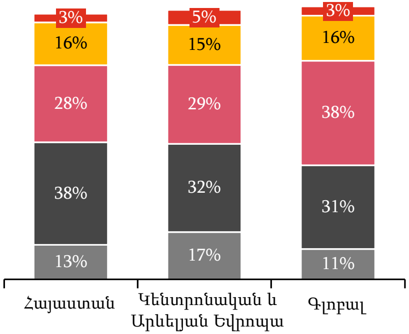

Առողջապահական ռիսկեր

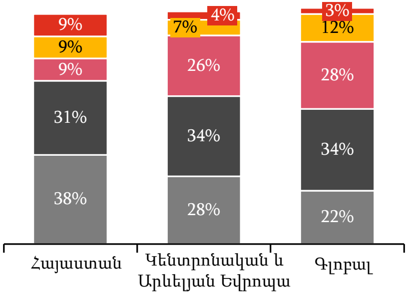

Հավելյալ հարցերի կամ պարզաբանումների համար խնդրում ենք դիմել Հայաստանում CEO-ների հարցման աշխատանքային խմբին

Ալմազ Սադիկով
Գործադիր գործընկեր
+7 7172 55 07 07
almaz.sadykov@pwc.com

Նինո Կադագիշվիլի
Տնօրեն
+995 32 250 80 65
nino.kadagishvili@pwc.com

Հասմիկ Շահնազարյան
Մենեջեր, աուդիտ
+374 91 52 05 50
hasmik.shahnazaryan@pwc.com

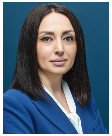

Ասանեթ Ալոյան
Ավագ մենեջեր, Հարկային ծառայություններ
+374 93 27 41 58
asanet.aloyan@pwc.com

Հասմիկ Հարությունյան
Մենեջեր, Հարկային ծառայություններ
+374 93 57 74 71
hasmik.harutyunyan@pwc.com

Ալլա Հախնազարյան
Մենեջեր, Իրավաբանական ծառայություններ
+374 93 38 39 56
alla.hakhnazaryan@pwc.com

Յուրի Բուդաղյան
Ավագ խորհրդատու, Հարկային ծառայություններ
+374 41 86 66 96
yuri.budaghyan@pwc.com

Շնորհակալություն

pwc.com/am/

© 2023 PwC: Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են: Ենթակա չէ տարածման առանց PwC- ի թույլտվության: «PwC» նշանակում է «ՓրայսուոթերհաուսԿուպերս Ինթերնեյշնլ Լիմիթիդ» (PwCIL) - ի անդամ ընկերությունների ցանց, կամ, ըստ համատեքստի՝ PwC ցանցի առանձին անդամ ընկերություն: Յուրաքանչյուր անդամ ընկերություն առանձին իրավաբանական անձ է և չի գործում որպես PwCIL- ի կամ որևէ այլ անդամ ընկերության գործակալ: PwCIL- ը հաճախորդներին ծառայություններ չի մատուցում: PwCIL- ը չի կրում պատասխանատվություն կամ պարտավորություն իր անդամ ընկերություններից որևէ մեկի գործողությունների կամ բացթողումների համար, ինչպես նաև չի կարող վերահսկել նրանց մասնագիտական դատողությունների իրականացումը կամ որևէ կերպ պարտադրել նրանց: Որևէ անդամ ընկերություն պատասխանատվություն չի կրում որևէ այլ անդամ ընկերության գործողությունների կամ բացթողումների համար, և չի կարող վերահսկել մեկ այլ անդամ ընկերության դատողությունների իրականացումը կամ որևէ կերպ պարտադրել այլ անդամ ընկերությանը կամ PwCIL- ին: